

Hitta jobb i Berlin

TEXT: INGRID CARLSSON

När jag flyttade till Berlin tog jag det gradvis. Under första längre perioden hade jag med mig två halvtidsjobb som jag kunde sköta på distans. Nästa steg var att ta med a-kassan från Sverige. Sista klivet blev en speciallösning, med halvtid som frilans samt halvtid som anställd. Arbetslivet i Berlin innebär ofta ett pusslande, vilket de flesta berlinare och många inflyttade är väl införstådda med. Den som längtar efter trygghet får det tufft, medan kreatörerna och de fria konstnärerna blomstrar.

...

Att leva och bo i Berlin är inte lika tryggt och välordnat som i Sverige. Å andra sidan finns en frihet här, och möjligheterna hopar sig utanför dörren. Det är bara att ta för sig. Jag flyttade hit för att förverkliga en dröm. Äntligen skulle jag hitta det där som mitt hjärta brinner för, min passion och mitt kall. Berlin kryllar av skapande människor inom de flesta kulturområden, så jag kände mig hemma direkt. Men alla måste vi leva, så frågan var förstås – av vad?

EURES-projektet

På hösten 2013 tog jag det slutgiltiga klivet och anmälde mig via Arbetsförmedlingen till projektet EURES. Samarbetet inom EU gör det möjligt för svenskar att under 3 månader söka jobb inom ett annat EU-land, med bibehållen a-kassa från Sverige. Detta förutsätter givetvis att du är a-kasseberättigad. Jag var ingen dununge när jag flyttade, så jag hade bred erfarenhet och många tidigare anställningar. Därför blev det snabbt spännande när jag skulle anmäla mig på Arbeitsagentur i Berlin.

Kulturkrock på Arbeitsagentur

Det första som för mig var helt nytt var att bli uppropad som "Frau Carlsson". En kvinna tog emot mig och jag sträckte automatiskt fram handen till hälsning. Hon stirrade på den som om jag hade en smittsam sjukdom. Sedan förklarade hon, och det var faktiskt därför medarbetarna på Arbeitsagentur (och andra myndigheter) aldrig skakar tass med folk. På grund av smittorisken. De möter många människor per dag, men redan där kände jag mig mycket utländsk. *Varför vill hon inte ta mig i hand?*

Nästa överraskning var förstås "Sie-andet". Som svensk var det egendomligt att någon sa "Ni" till mig. Själv tyckte jag det var nog att hålla reda på verbformen för "du". Att dessutom behöva bolla verbet som kommer efter "Sie" i en konversation blev påfrestande. Det slutade ofta med att jag stammade osäkert, vilket var lite pinsamt. Vid det här laget har jag vant mig, men tycker fortfarande att det är dammigt och förlegat att bli niad.

På tal om pinsamt så skulle damen lägga in mina tidigare meriter i systemet. Man kan tro att allting går att överföra snabbt och enkelt mellan länder i dessa digitala tider, men nej. Hon fick knappa in alla mina tidigare jobb för hand. Efter en stund utbrast hon:

"Det tar för lång tid! Vi har bara 30 minuter per besökare."

Då insåg jag att jag faktiskt hunnit med en hel del i arbetslivet...

Indeed och Xing

Jag vet inte om jag kan ge några smarta råd på jobbsökarområdet. Även om det var intressant att se hur det fungerade på Arbeitsagentur så påminner det om AF. Min erfarenhet är att det ändå hänger på dig att hitta jobben. Jag googlade på "jobs" och "berlin" för att hitta jobbportaler, Indeed tycker jag är bäst idag. Sedan sökte jag på relevanta ord som kunde hjälpa mig hitta intressanta jobbannonser.

Xing är en jobbportal som har större genomslagskraft i Tyskland än LinkedIn. Där kan du lägga upp en profil helt gratis, och det händer att företag kontaktar dig. Det beror dock på vilka tidigare jobberfarenheter du har. Ju utförligare profil desto bättre.

Jobb för svenskar

Som svensk är det ganska lätt att hitta jobb på callcenter eller inom kundservice. Där söker de ofta personer med svenska som första språk. De senaste trenderna är att arbeta inom E-Commerce, det vill säga digital marknadsföring, samt med SEO och SEA, sökmaskinoptimering och sökmotorannonsering. Berlin har dessutom en sjudande startup-scen där det ofta efterfrågas folk på hel- eller deltidbasis. Programmerare går aldrig arbetslösa länge!

Är din engelska bra finns ännu fler möjligheter. Jag skulle också rekommendera att du lär dig tyska. Bara lite räcker lång väg, och inget går upp emot att kunna prata med tyskarna på deras språk. Det kan öppna dörrar.

Fråga dig fram

Ett annat tips är att helt enkelt fråga dig fram. Ofta sitter det lappar i fönstret på caféer, restauranger, affärer och liknande. Om du känner folk i staden, fråga dem om råd. Jag höjer sedan ett varningens finger. Det finns arbetsgivare som försöker utnyttja sina

anställda. Se alltid till att få ett kontrakt och vettiga arbetsförhållanden. Sälj dig inte heller för billigt. I Berlin ligger lönerna ofta långt under de i Sverige. En lägsta lön här kan vara 450 Euro/månad. Det kallas "Minijobs", men jag skulle undvika dem om jag var du. Ett minijobb kan delvis jämföras med RUT-avdraget i Sverige, eftersom de kan innebära hushållsnära tjänster. Förutsättningen är att du ska kunna ha flera minijobb samtidigt, men du får ändå bara tjäna 5400 Euro/år. Visserligen ingår grundläggande försäkringar, men satsa hellre på ett heltidsjobb på en gång. Ett år som heltidsanställd tar det innan du blir berättigad till arbetslöshetsersättning, precis som i Sverige.

Krankenkasse

En annan sak att ha i åtanke är Krankenkasse. I Sverige är alla automatiskt kopplade till Försäkringskassan, även arbetslösa. Om du ska stanna här längre än ett år behöver du välja vilken Krankenkasse du vill tillhöra. Frilansar du, eller är egen företagare, måste du alltid betala in pengarna själv. Det måste du också göra om du är arbetslös och inte är berättigad till arbetslöshetsersättning. Utan Krankenkasse kan det bli dyrt ifall du blir sjuk eller skadar dig.

Däremot är det tyska sjukvårdssystemet bättre än det svenska. Du slipper exempelvis vänta så länge på att få en tid hos en specialist, och samarbetet mellan olika instanser fungerar bra. Tandvården är också gratis, och trots att jag har utmärkta tänder kallar min tandläkare mig två gånger per år. I en undersökning ingår det mesta, men den som vill göra en grundligare rengöring, med tandblekning med mera, får betala extra.

Finanzamt

Förutom Krankenkasse behöver du ett Steuernummer, det vill säga ett slags skatte-ID-nummer. Tyskarna verkar inte ha personnummer som vi, därför behöver du gå till Finanzamt (Skatteverket) och begära ut ett. Att fylla i blanketterna var ingen lek, men jag hade hjälp av en god vän. Det är absolut nödvändigt att du ber någon tyskspråkig översätta och visa dig hur du ska göra. Finanzamt hjälper märkligt nog inte till med sådana saker. Den glada nyheten är, att om allt är ordentligt ifyllt tar det bara ett par minuter att lämna in det. Ditt Steuernummer får du sedan med posten inom två veckor.

Jag hade återigen en rolig upplevelse när jag skulle ansöka om mitt ID-nummer. Vänner hade skrämt upp mig, så jag var rejält nervös. Det fanns inga garantier att mitt dokument var ifyllt på rätt sätt – trots hjälpen – och tänk om något saknades. Vad skulle jag göra då?

Väntrummet var torftigt inrett, med endast ett stort antal stolar uppställda runt väggarna, samt en enorm grön växt i ett hörn. Jag var nästan ensam. En ung pappa bar stolt omkring på sitt sovande barn medan hans fru leende tittade på. Dörrarna till kontoret såg ut som

om de skulle ha lett in till en operations- eller till och med obduktionssal på ett sjukhus: kall metall med grumligt glas upptill. IIsket röda digitala siffror visade att det snart var min tur.

En lång flintskallig man tog emot mig med en torr hälsningsfras. Han ögnade snabbt igenom mitt dokument och lade det sedan på skrivbordet framför sig. Med uttryckslös blick betraktade han mig medan han sa: "Etwas fehlt noch."

"Å nej! Det saknades något. Herre gud!" hann jag tänka och svetten bröt ut i pannan. Mannen vred sig på stolen och plockade upp något som befann sig utom synhåll för mig. När föremålet väl kom i mitt blickfång såg jag att det var en jättestor glasburk fylld med cellofaninslagna hårda karameller i olika färger. Mannen lutade burken mot mig så att jag kom åt att plocka upp en karamell. Bedrövad vred jag loss cellofanet, stoppade godisbiten i munnen och väntade.

Så reste sig mannen, skakade opersonligt min hand (ja, faktiskt!) och önskade mig en bra dag. Med stor förvirring samlade jag ihop mina ägodelar och gick ut. Väl ute på gatan kom gapskrattet. Jag hann som tur var stoppa det innan det utvecklades till ljud, men lättnaden inombords var enorm. Jag hade gjort bra ifrån mig. Karamellen var beviset.

Ja, det finns mycket att lära sig som ny i Tyskland. Se till att ta reda på så mycket som möjligt innan du tar itu med de olika punkterna på listan. Det är många som gjort resan före dig. Ta hjälp av deras erfarenheter och lycka till. Berlin är värt det. Jag lovar!

Om du behöver en lathund kan du läsa på www.hemma-i-tyskland.de